Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

2-йил чиқиши.
30 СЕНТЯБРЬ 1967 й.
ШАНБА
№ 230 (385).
БАҲОСИ 2 ТИЙИН.

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ҚУРУВЧИЛАР МАМНУН

Шаҳар санитария маорифи уйининг ташаббуси билан Украина қурувчиларига медицина темасида лекция уюштирилди. Лектор травмотология илмий текшириш институтининг ходими қурувчилар ўртасида бўладиган жароҳатланишлар ва унинг олдини олиш сабабларини айтиб, қурувчилар саволига батафсил жавоб берди. Қурувчиларимиз эҳтиёт бўлиб, техника хавфсизлиги қоидаларига риоя қилиб ишласалар, травманинг албатта олди олинишини тушунтириб берди. Лекциядан сўнг қурувчилар учун кино қўйиб берилди.

Пазандалар рапорти

Шаҳар умумий овқатланиш бошқармасига қарашли барча муассасаларнинг коллективлари тўққиз ойлик топшириқни бажарганликлари ҳақида ғалаба рапортини бердилар. Хўрандаларга 64 миллион сўмдан ортиқ хизмат кўрсатилди. Айниқса Фрунзе, Октябрь ва Чилонзор районидаги пазандалар намунали ишлашди.

Умумий овқатланиш муассасаларининг ходимлари йиллик планни 23 декабрда бажариш ва пландан ташқари 2,5 миллион сўмлик хизмат кўрсатиш мажбуриятини олдилар.

СТУДЕНТЛАР ҲУЗУРИДА

Республика рус тили ва адабиёти институтининг зали студентлар билан тўлди. Бу ерга москвалик шоирлардан Яков Шведов, ёзувчи, Совет Иттифоқи Қаҳрамони Сергей Куржуков ҳамда Г. А. Брутановлар меҳмон бўлиб келишди. Шоир Яков Шведов сўз олади ва ўз шеърларидан ўқиб беради. Шундан сўнг С. Куржуков ва Г. А. Брутановлар Улуғ Ватан уруши давридаги совет ёзувчиларининг ижоди, москвалик адибларнинг ижодий режалари ҳақида сўзлаб беришди.

Илғор ишчи Мақсуда Фазлиддинова Тошкентдаги 1-пластмасса маҳсулотлари заводининг пешқадам ишчиларидан биридир.

Суратда: рандчи Мақсуда Фазлиддинова.

Қўшимча 600000 жуфт пайпоқ

Қўқон пайпоқ-йигирув комбинати хотин-қиз ишчилардан 545 киши костромалик донгдор тўқимачи Валентина Плетневадан ибрат олиб, Совет давлатининг ярим асрлик юбилейи шарафига олган социалистик мажбуриятларини бажарди.

Улар икки йиллик ишлаб чиқариш программасини муддатидан олдин адо этдилар.

Комбинат йил бошидан буён мамлакатнинг савдо ташкилотларига пландан ташқари 600 минг жуфт пайпоқ жўнатди. Бу эса, юбилей йилида олинган мажбуриятдан анча кўпдир.

(ЎзТАГ).

Янги илмий марказлар

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясида янгидан микробиология ва физиология бўлимлари очилди.

Шонли юбилей йилида академия яна бир йирик илмий марказга эга бўлди. Бу биохимия илмий текшириш институтидир. Институт биохимия фанининг муҳим соҳалари бўйича иш олиб боради.

Келгуси йили эса В. И. Ленин номидаги Тошкент давлат университетида физиология ва биохимия бўлимлари ташкил топади. Улар ихтиёрида тадқиқот ва тажриба ишлари олиб борувчи лабораториялар ҳам бўлади.

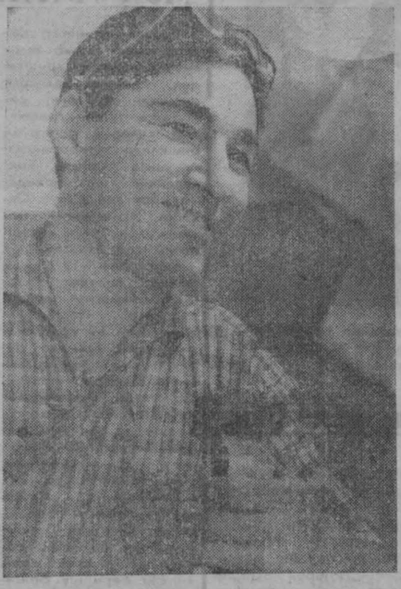

Тошкентдаги илғор корхоналардан бири бўлган асбобсозлик заводи коллективи заводнинг янги техника цехи ишчиси коммунист Рашид Толибоевнинг номини ҳурмат билан тилга олади. Шу корхонада анчадан бери ҳалол меҳнат қилаётган бу пешқадам ишчи ўзига топширилган барча топшириқларни ортиғи билан сифатли адо этмоқда.

ОКТЯБРЬ МАДҲИЯСИ

Октябрь. Бу сўз ҳар бир кишининг қалб тўридан жой олган. Пойтахтимиздаги катта районлардан бири ҳам шу ном билан аталади. Район меҳнаткашлари эртага ана шу муборак номни мадҳ этувчи катта тантанага тўпланадилар.

Революция ветеранлари, меҳнат новаторлари, ёшлар вакиллари тушган машиналар колоннаси пойтахт кўчаларини айланади.

Лоларанг алвонлар, жанговар чақириқлар билан безанган колонна қатнашчилари 14 комиссар ёдгорлиги, Биродарлик қабристони, Ленин, Киров, Куйбишев, Фрунзе, Калинин, Охунбобоевларнинг ҳайкаллари постаментига гуллар қўядилар.

Шундан кейин Пушкин номли боғда катта тантана бошланади. Бу ерда райониинг ўтмиши, бугуни, келажаги ҳақида суҳбатлар, виставкалар ташкил қилинади.

Райондаги етук санъаткорлар, бадиий ҳаваскорларнинг концертлари, томошалари бўлади.

МИНГ РАҲМАТ

«ОКТЯБРЬ» МАССИВИДА СЕВАСТОПОЛЛИК МЕҲМОНЛАР

Нуроний Азимхўжа ота Исломхўжаев ҳаяжонланганидан қўлидаги бир даста гулни бир қўлидан иккинчи қўлига олади. Кўзи «Москва—Ашхабод» поездининг вагонларида югуради. Ниҳоят поезд тўхтади. Бизнинг группамиз вагон эшиклари томон интилди. Кинооператор ва фотомухбирлар объективларини, радио мухбирлари ўз микрофонларини тайёрладилар.

— Кимни кутяпсизлар?

Бу саволга икки оғиз сўз билан жавоб бериш қийин. Севастополлик Федосия Геннадьевна ва Нина Анатольевна Максимовалар жуда одамшаванда, дейишнинг ўзи камлик қилади. Иттифоқимизда яхши одамлар кўп. Азимхўжа Исломхўжаевлар оиласининг ва тошкентликларнинг мўътабар меҳмони бўлган бу икки оддий совет аёли ҳақида кўпроқ билиш учун «Октябрь массивига йўл олдик.

Уйга кириб борарканмиз деворга мемориал тахта ўрнатилган бўлиб унга шундай сўзлар ёзилган: «Бу уй Тошкентга ер қимирлашдан озор топган Тошкент аҳлига севастополлик Максимовалар оиласидан тақдим этилади. Уни ҳарбий қурувчилар қуришган. Тошкент ижроия комитетининг қарорига биноан уй Азимхўжа Исломхўжаевлар оиласига берилган. Унинг ўғиллари Улуғ Ватан уруши йилларида фронтда ҳалок бўлган. Сентябрь. 1967 йил».

Азимхўжа ота, унинг рафиқаси Азиза опа, тўнғич қизи Ғафура, кенжа фарзандлари, — ўн ёшли Ҳасан-Хусанлар, иккинчи синфда ўқиётган Зуҳра ва олти ёшли Насибалар меҳмонларни қучиб, «минг раҳмат» дейишади. Меҳмонлар ҳам, мезбонлар ҳам таржимонсиз ўзаро тил топишди. Кўнгилли таржимонлар ҳам кўп, булар Тошкент шаҳар ижроия комитети раисининг ўринбосари С. Норқўзиев, шаҳар социал таъминот бўлимининг бошлиғи М. Орипова, болалар уйининг директори Муҳаммадиева ва эгизак Ҳасан-Хусанлар.

Меҳмонлар ва мезбонлар совғалар алмашадилар. Биринчи бўлиб Ҳасан ва Хусан столда ўйновчи футбол совғасини оладилар. Қизлар қўғирчоқ, аёллар эса самовар ва идиш-товоқлар, эркаклар радиоприёмниклар билан ўзаро алмашинишди.

Шинам, кўркам уйда энди Азимхўжа ота Исломхўжаевлар оиласи яшамоқда. Бунда севастополлик икки аёлнинг хизмати жуда ҳам катта. Улар Тошкент аҳли бошига оғир кунлар тушганда, ёрдам қўлини чўздилар. Олижанобликлари учун уларга минг раҳмат!

Б. СЕРГЕЕВ.

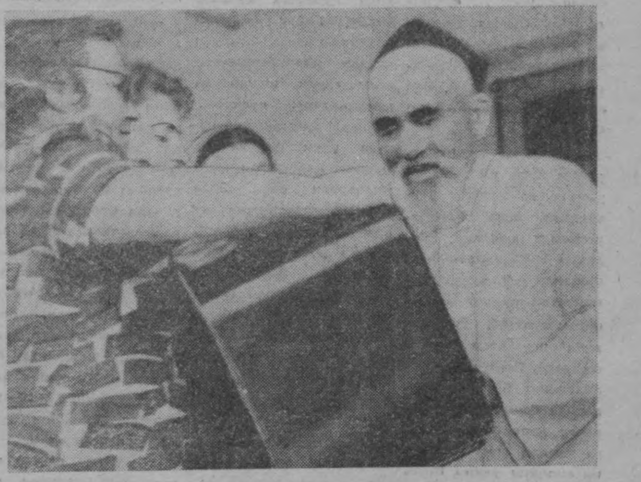

Федосия ва Нина Максимовалар Азиза Исломхўжаева ва Азимхўжа ота Исломхўжаевга ўзларининг ёдгорлик совғаларини топширмоқдалар.

Пастдаги суратда эса Азимхўжа ота Исломхўжаев ва унинг рафиқаси Азиза Исломхўжаева азиз меҳмонлар Федосия ва Нина Максимоваларни ҳамда улар тақдим этган уйни тиклашда ёрдам берган ҳарбий қурувчилар вакили капитан Б. Музиченкони чин қалбдан табрикламоқдалар.

ЭРТАГА—ЎҚИТУВЧИЛАР КУНИ

ОРДЕНЛИ МАКТАБДА

Бизнинг интервъю

Мухбиримиз Октябрь районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли Дмитров номидаги 24-мактабда бўлиб, мактаб ҳаёти билан танишди. Қуйида сиз шу ердан олинган интервью билан танишасиз.

ТУҲФА

Юсуф Шокиров илмий бўлим мудири.

— Октябрь 50 йиллиги байрамини қандай совғалар билан кутиб оляпсиз?

— Меҳнат совғаси билан. У шундан иборатки, аввало ҳар бир ўқитувчи ўз зиммасига маълум иш олган. Масалан, директоримиз ўртоқ Расулев мактабимизнинг 54 йиллик тарихини ёритяпти. Она тили ўқитувчимиз ва илмий бўлим мудири ўртоқ Ҳомидхўжаева 4-синфларда фанлар бўйича мутахассис ўқитувчилар дарс бериши ҳақида ёзяптилар.

— Бу метод сизнинг мактабингизда анчадан буён қўлланиляпти шекилли.

— Худди шундай. Етти йилдан буён қўлланиляпти. Натижаси ниҳоятда яхши бўляпти. Дастлаб тажриба ўтказган синфимиз ўтган йили 10-синфни тўла ўзлаштириш билан битирди. Энди шу ишнинг яхшилигини тажрибага таяниб, илмий жиҳатдан асослаб бериш керак. Синглимиз шу метод устида иш олиб боряптилар.

— Узингиз?

— Узим улгурмовчи ўқувчилар билан ишлаш ва бир синфда икки йил қолиб кетишнинг олдини олиш устида қандай иш олиб бориш кераклиги юзасида шуғулланяпман.

— Утган йили мактаб бўйича қанча ўзлаштириш берган эдингизлар?

— Утган йили ўқувчиларнинг 99 проценти фанларни тўла ўзлаштирган. Бу йил рақамни 100 га етказмоқчимиз. Узлаштириш масаласи қаттиқ қўйилган бизда. Шу сабабли ҳам бошланғич синфларга алоҳида эътибор беряпмиз. Мана бир неча йилдирки, қуйи синфларимиз 100 процент ўзлаштириш беряпти. Улар юқори синфларда ҳам яхши ўқишади. Бу пухта замин демакдир.

МАКТАБ КЎЗГУСИ

Зирожат ҲОМИДХЎЖАЕВА партия ташкилоти секретари.

— Схемалар, папкалар, альбомлар жуда кўп экан-ку, бу ерда.

— Ҳа, кўп. Чунки бу бирлашган метод кабинетимиз. Химия, биология, география, ўзбек ҳинд тили каби алоҳида 10 та метод кабинетимиз ҳам бор... Бу ерда эса, ҳар бир кабинетнинг, ҳар бир ўқитувчининг ютуғи акс эттирилган. Мактаб ҳаёти кўзингизга яққол кўринади.

— Ташкил этилганига анча бўлдими?

— Беш йил бўлди, шу кабинетга жамоатчилик асосида раҳбарлик қилаётган илмий бўлим мудиримиз Ю. Шокиров Москвага, Ленинградга бориб, у ердаги мактаблар ҳаёти билан танишиб, келиб, ташкил қилган эдилар. Энди биздан кўриб бошқа мактаблар ҳам шундай қилишяпти.

— Юбилейга тайёргарлик ҳам шу ерда акс эттирилибди-да.

— Тўғри. Мана бу альбомларнинг ҳаммаси Октябрь 50 йиллигига бағишлаб тутилди. Мана бу катта альбомда мактаб тарихи ёзилган. Унда илғор ўқитувчиларимизнинг иш фаолияти ёритилган. Олдинда «Республикада хизмат кўрсатган» 4 ўқитувчимизнинг сурати, ижтимоий фаолиятини, ундан кейин «Халқ маорифи аълочиси» номини олган 30 ўқитувчимизни кўрасиз.

— Бу қандай альбом?

— Бу мактабимизни олтин ва кумуш медаль билан битирган ўқувчиларимиз альбоми. Бу ерда ҳам ҳар бирининг сурати, мактабни қачон битиргани, ҳозир қаердалиги ва нима иш қилаётгани акс эттирилган. Вақт-вақти билан биз уларни чақириб турамиз. Учрашув кечалари уюштирамиз. Мана бу мўйлабдор мўйсафид Мирҳабиб Ҳайдархўжаев. Шу мактабни 1917 йили битирган. У вақтда рус-тузем мактаби эди. Шу маҳаллада истиқомат қиладилар, Ҳозир пенсиядалар. Келиб турадилар мактабга.

Бу ёқда илғор ўқитувчиларнинг иш методларини кўрсатиб қўйибмиз.

Ҳа, айтмоқчи, мактабимизда техниканинг турли воситаларидан кенг фойдаланилади. Бу нарса болаларнинг дарсни пухта ўзлаштиришларида жуда катта аҳамиятга эга. Киноаппаратларимиз, фильмоскоп, эпидиоскопларимиз бор. Дарсларни кўргазмали қуроллар билан ўтамиз. Ютуғимизнинг сири ҳам шунда. Чунки бола гапирилган гапни ўз кўзи билан кўриб турганидан кейин тез ўзлаштиради-да темани.

ЯНГИ ПРОГРАММАГА ЎТАМИЗ

— Сиз 15 йилдан бери синфингизда 100 процент ўзлаштириш берар экансиз. Бу ютуққа қандай эришдингиз?

— Ўқитувчилик касбини севиш, болаларни севишнинг ўзигина камлик қилади, албатта. Бунинг сири шундаки, янгиликдан, синов ўтказишдан чўчимаймиз. Аввало мактабимиз маъмуриятига миннатдорчилик билдириш керак. Негаки, янгилик ахтариш, ўрганиш, ўрганганларимизни тажрибада тадбиқ қилишимизга кенг йўл қўйилган. Тажриба ўрганиш мақсадида мамлакатимиз шаҳарларидаги энг намунали мактабларга бориб турамиз. Илғор тажрибаларни дарс беришдаги янги методларни тезда ўзимизда қўллай бошлаймиз.

— Шахсан ўзингиз қайси шаҳарларда бўлдингиз?

— Ленинградда бўлдим. У ерда қуйи синфлар 4-эмас, 3-синфгача эканини ўз кўзим билан кўриб келдим. Бу янги ўқув программасидаги ҳамма мактабларда жорий қилиниши керак бўлган методдир.

Шаҳримиздаги 38-мактаб, Самарқанддаги айрим мактаблар ҳам тажриба қилиб кўришяпти буни. Аммо бизнинг мактабимиз болалари учун бу бироз қийинроқ бўлса керак. Чунки бизда айрим болалар мактаб ёшига еткунча боғчада эмас, уйида тарбияланади. Боғчада тарбияланиб келганлар учун оғир эмас. Лекин уйдагилар... Майли, ҳеч қиси йўқ. Улар билан алоҳида ишлаймиз. Консультацияларни кучайтиришга тўғри келади.

Кейин қуйи синфданоқ болаларга алгебра, геометрия элементлари ҳақида дастлабки тушунчалар бериб бориш керак бўлади.

— Демак янги программага ўтишга ҳозирданоқ тайёргарлик кўряпмиз денг.

— Худди шундай. Уч йиллик бошланғич таълимга ўтиш анча мураккаб иш. Бироқ биз районда етакчи мактаб эканимизни унутмаймиз. Бу вазифани ҳам шараф билан адо этамиз, деб ўйлайман.

24-мактабнинг тажрибали ўқитувчиси Муаззам Назарова масала ечиш юзасидан ёш педагогларга маслаҳат беряпти.

С. Азимов фотоси.

ИККИ ҚИТЪА МАМЛАКАТЛАРИГА

«Ташхимсельмаш» заводи республикамизнинг хўжаликларига чанглагич ва пуркагич машиналар етказиб бермоқда

Осиё ва Африка қитъасидаги кўпгина мамлакатлар Тошкент корхонасининг ана шундай машиналарига ихлос қўйишган. Бу йил уларга 38 та машина юборилиши лозим эди. Машинасозлар бу топшириқни 50 та қилиб бажаришди.

«Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ирригатор»

(КЎКРАККА ТАҚИЛАДИГАН БЕЛГИНИНГ ТАСВИРИ).

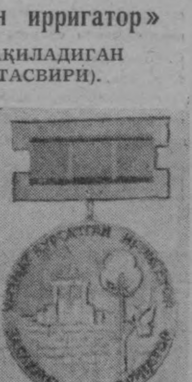

Кўкракка тақиладиган бу белги доира шаклида нейзильбердан ясалган кумуш югуртилган бўлиб, диаметри 30 миллиметрдир.

Белгининг текис сатҳида сувни тўсиб турган тўғон ва унинг ёнида пахта шохи тасвирланган.

Доира бўйлаб белгининг тепа қисмига «ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ИРРИГАТОР», паст қисмига — «ЗАСЛУЖЕННЫЙ ИРРИГАТОР» деб ёзилган. Ўзбекча ва русча текстлар ўртасига нуқталар қўйилган.

Белгининг орқа томонида ўртадан юқорироқда қуёш нурлари устида «ЎзССР» деган сўз ёзилган, пастда эса пахтаси очилган ғўза шохларидан ишланган виньетка тасвири ясалган бўлиб, унинг устида белгининг номери кўрсатилган лентача тасвирланган.

Кўкракка тақиладиган белги тешикча ва халқача орқали колодкага уланган бўлади, колодканинг ўрта қисми Ўзбекистон ССР Давлат байроғи рангида бўлган муар лента билан қопланган.

Кўкракка тақиладиган бу белги тўғнағич ёрдами билан қадалиб, кўкракнинг ўнг томонига тақиб юрилади.

НИГЕРИЯДАГИ АҲВОЛ

ЛАГОС, 28 сентябрь. (ТАСС). Федерал ҳарбий ҳукумат қўшинлари Шарқий Нигериянинг пойтахти Энугу шаҳрига бевосита яқин турибдилар.

Бу ерда эълон қилинган ҳарбий ахборотда айтиладики, федерал қўшинлар Энугудан 8-10 километр масофада жойлашган Эгеде Авҳум ва Укана манзилгоҳларини ишғол қилганлар.

Ўзини Биафра республикаси деб эълон қилган Шарқий Нигерия пойтахти доимо тўплардан ўққа тутилиб турибди Федерал ҳарбий-ҳаво кучларининг самолётлари Энугу темир йўл вокзали билан радиостанциясини бомбардимон қилди.

Ахборотда яна айтиладики, Энугу аҳолиси (65 минг киши) шаҳарни шошилинч равишда ташлаб чиқмоқда Кеча Лагос радиоси федерал қўшинлар федерациядан ажралиб чиққан Шарқий Нигериянинг бевосита пойтахтига ҳужум бошлаганлигини эълон қилди.

Ўрта Ғарб штатида ҳаракат қилаётган федерал қўшинлар Агбор-Онитша йўналишида ҳужум қилиб бормоқдалар. Онитша районида Нигер дарёси устига қурилган кўприк бор. Бу кўприк мамлакатнинг Ўрта Ғарб штатини Шарқий Нигерия билан бирлаштиради.

ИРҚЧИЛАР КУЧ ЙИҒМОҚДА

ЛОНДОН. Зимбабве ватанпарварларининг ирқчи Смит режимига қарши қуролли кураши Жанубий Африка Республикаси ҳукуматини чиндан ҳам ташвишга солиб қўйди. Бу ҳукумат, миллий озодлик ҳаракати тўлқини Жанубий Африкага тағин ҳам зўр куч билан ёйилмасмикан, деб хавотирланмоқда.

Озодлик кураши кенгайиб бораётганлигидан қўрқаётган Форстер ҳукумати куч йиғишни давом эттиришга мажбур бўлмоқда. Жанубий Африка Республикаси ҳарбий ҳаво кучларининг қўмондони генерал Х. Мартиннинг айтишига қараганда, қирувчи реактив «Вампир» самолётларининг эскадрильяси Кейптаундан Питерсбургга, яъни Жанубий Африка Республикасининг Родезия билан шимолий чегарасига яқин жойга кўчирилади. Бундан олдин бу ерга «Сейбр» самолётларининг эскадрильяси Преториядан келтирилган эди.

(ТАСС).

СОВЕТ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ БАЁНОТИ

НЬЮ-ЙОРК, 28 сентябрь. (ТАСС). Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг XXII сессиясидаги совет делегацияси матбуот учун қуйидаги баёнотни берди.

Яқин Шарқ мамлакатларига қурол-яроғлар етказиб беришни чеклаб қўйиш масаласи Бош Ассамблеянинг ҳозирги сессияси ишлаб турган даврда СССР ва АҚШ вакиллари ўртасида муҳокама қилинди ва бу хусусда қандайдир битимга келинди, деб Америка матбуотида босилиб чиққан хабарлар муносабати билан совет делегацияси бу хабарлар уйдирма хабар эканлигини айтишни зарур деб ҳисоблайди.

РАҲМАТ, МУАЛЛИМ

МОҲИР ПЕДАГОГ

Куйбишев номли 1-мактабда бизни мактаб илмий бўлим мудири Яҳё Аҳмедов кутиб олди. У билан узоқ суҳбатлашдик. Сўнгра мактабнинг моҳир педагоглари ҳақида гапириб беришни илтимос қилдик. Яҳё ака бироз жилмайиб гап бошлади.

— Жонкуяр педагогларимиз жуда кўп,— деди у.—Тил ва адабиёт ўқитувчиси Зода Баҳодированинг олайлик. Зодахон 1947 йилдан бери ишлайди. У худди шу мактабни кумуш медаль билан тугатиб, ўша йилиёқ шу ерда ишлай бошлади. Педагогик фаолиятининг биринчи йилларида бошланғич синфларга дарс берди. Илмга чанқоқ қиз билимини ошириш учун Низомий номидаги Тошкент Давлат педагогика институтининг тарих-филология факультетига ўқишга кирди. Зода институтни «аъло» диплом билан битирди. Сўнгра юқори синфларда тил ва адабиётдан дарс бера бошлади. Ўз устида тинмай иш олиб бориши туфайли мактаб педагогик коллективи ўртасида ҳурматга сазовор бўлди. Унинг биринчи ўқувчилари ҳозирги пайтда республикамизнинг турли шаҳар ва районларида, корхоналарида коммунизм қуриш учун фидокорона меҳнат қилишяпти. Кўп йиллардан бери Зода мактабимиздаги тил ва адабиёт метод бирлашмасига раҳбарлик қилиб келяпти. Зодахоннинг педагогик хизматларини тақдирлаб, 1962 йилда Республика маориф министри «Халқ маорифи аълочиси» значоги билан мукофотлади. Ҳозирги кунда унинг педагогик тажрибаси республика ўқитувчилар малакасини ошириш институтининг ходимлари томонидан ўрганиляпти ва республикамизнинг кўпгина мактабларида оммалаштириляпти.

— Кечирасизлар, мана ўзлари ҳам келиб қолдилар деб,—Яҳё ака бизни Зода опа билан таништирди. Зода опа билан сўрашиб ўзлари ҳақида гапириб беришларини илтимос қилдик.

— Ўзим ҳақимда нима ҳам дейишим мумкин,— деди у камтарлик билан —Мен ўқитувчилик касбини жуда севаман. Бунга устозим «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган фан арбоби» С Долимов сабабчи бўлганлар. Шу даврда Субутой ака бизга мактабда тил ва адабиётдан дарс берардилар. Субутой ака педагоглик касби жуда ҳам мўътабар касблардан, олим ҳам, инженер ҳам аввало ўқитувчи қўлидан биринчи марта сабоқ олади, дер эдилар. Шу-шу педагог бўлишни орзу қилиб қолган эдим.

Шу пайт дарсга кириш учун қўнғироқ чалинди Зода опа ҳам дарсга кириш учун ҳозирлана бошлади.

Биз Зода опа Баҳодировани «Ўқитувчилар куни» билан табриклаб хайрлашдик.

А. САИДАҲМЕДОВ.

УСТОЗ

Ота-онанг каби ғамхўр муаллим,
Содда, дилкаш, билимга мўл муаллим.
Неки билса бизга севиб ўргатур
Ҳар бир сўзи жавоҳир—дур муаллим.

Гоҳ ранжиса кек сақламас дилида
Ғубори йўқ бир тиниқ кўл муаллим.
Чархлайдилар улар ақл онгимни.
Ҳабиб дейди: «Соғ-омон бўл
муаллим».

Ҳабиб РАҲМАТ.

ЖАМОАТЧИ ЎҚИТУВЧИ

Йигирманчи йиллар. Мафкуравий курашнинг энг алангали дамлари. Тошкент шаҳрининг ўша пайтдаги қоқ ўртасига жойлашган Раис кўча (ҳозирги Хуршид кўчасининг 7-тупиги) дин малайлари, боёнлар, собиқ элликбошилар тўпланадиган жойларнинг бири эди. Боши берк катта маҳалланинг шундоқ оғзига қурилган масжид ғийбатхона, маломатхонага айланганди. Масжиднинг жиловхонасида ўтирувчи таъмагирлар, ўтганни ўпоқ кетганни сўпоқ деб вайсашдан бўшамасдилар.

Маҳалла меҳнаткашлари ёшлар билан ҳамкорликда эскилик сарқитларини таг-томири билан қўпориб ташлаш, билим-маърифат хоналарни очиш йўлида изчиллик билан кураш олиб борардилар.

Инқилобнинг дастлабки кунларидаёқ халқ маорифи ишига қаттиқ бел боғлаб киришиб кетган шу маҳаллалик маърифатпарвар Юнус ака бу масалада олдинги сафда борарди. Унинг икки қизи бор эди. Тўнғич қизи Жамоатни мактабга берди. Маломатлар, ғийбат-бўҳтон тошлари довулига қарамай, Жамоат шу маҳалладаги янги мактабни чуруи паранжи остида аъло баҳолар билан битирди.

Жамоат Юнусованинг отаси қизига «олий маълумотли ўқитувчи бўлиб, астойдил хизмат қилмасанг, кўзим очиқ кетади» деяр эди . У отасининг бу васиятига содиқ қолди. 1930 йилда ўз маҳалласида, бой ҳовлисида очилган етти йиллик мактабда ўқитувчилик касбини бошлади.

Ўша пайтда иш жуда ҳам кўп эди. Жамоатхон кундузи икки сменали мактабда ўқитувчилик қилар, кечқурунлари маҳалла хотин-қизлари учун очилган саводсизликни тугатиш, чала саводсизлинни битириш курсларида жамоат йўли билан муаллимлик қилар эди. Шунингдек Октябрь район партия, совет органларининг жамоат йўли билан берган ҳамма топшириқларини жон-дили билан амалга оширарди. Иш ва ҳаёт унинг билими камлик қилаётганини сездирди. Жамоат ишлаб туриб 1940 йилда Тошкент давлат педагогика институтини битирди ва ўрта мактабларда тил адабиёт дарсини ўқитиш ҳуқуқини олди.

1941 йилдан 1946 йилгача Улуғбек номли 16-ўрта мактабда, 1947 йилдан буён Наримонов номли 15-саккиз йиллик мактабда тил ва адабиётдан дарс бериб келяпти.

Меҳнаткаш ўқитувчи 37 йилдирки узлуксиз равишда ёш авлодга билим бериб, коммунистик руҳда тарбиялаб келмоқда.

Партия ва ҳукуматимиз Жамоат Юнусованинг хизматларига юксак баҳо бериб, 1949 ва 1950 йилларда уни «Шавкатли меҳнати учун» медали ва «Ҳурмат белгиси» ордени билан мукофотлаган.

Ўқитувчилик касби деб мактаб остонасига қадам ташлаганига мана 37 йил тўлмоқда. Ҳормас-толмас жамоатчи ўқитувчи, оташин агитатор ҳамон ўша ўттизинчи йиллардагидек навқирон. Ҳамон ўша маърифатхонада ўзи севган қадрдон ёш авлодлар билан ёнма-ён туриб, завқ ва иштиёқ билан таълим беряпти.

О. АЮПОВ.

Тошкентдаги 9-илғор мактаб коллективи шу мактабнинг 1-синф ўқитувчиси Б. Аллақулова номини ҳурмат билан тилга олади. 33 йилдан бери ёш авлодга коммунистик руҳда тарбия бериб келаётир.
Суратда: ўқитувчи Б. Аллақулова ўз ўқувчилари билан.

Юбилей объекти қурилишларида

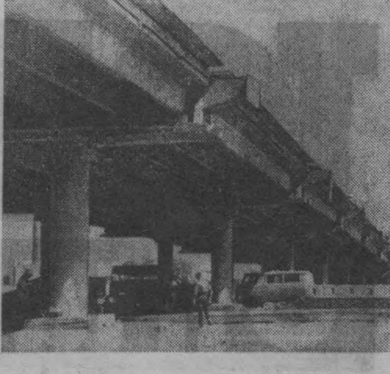

Шаҳримизнинг Богдан Хмельницкий кўчасини шаҳар аэропорти орқали йўлдош шаҳар Сергели билан боғловчи янги кўприк—йўл ўтказгичнинг биринчи навбати тугаш арафасида турибди.
Суратда: янги кўприкнинг биринчи навбати қурилишида.

М. Нуриддинов фотолари.

◎ «ОКТЯБРЬ 50 ЙИЛЛИГИ» НОМИНИ ОЛИШ УЧУН

МУСОБАҚАДОШЛАР

Ролик—сепаратор цехига кириб борар экансиз саранжом-саришталик, бошқа цехларга нисбатан озодалик, девордаги турли графиклар, деворий газета ва бошқалар эътиборингизни ўзига тортади. Бригаданинг иш жойида: «Бу бригада «Улуғ Октябрь 50 йиллиги» номини олиш учун курашяпти» деб ёзилган.

Бригадада 13 киши меҳнат қилади. Уларнинг ҳаммаси пардозловчилар. Подшипник роликлари бу ерда силлиқланади. Бригада ойлик планни доим ортиғи билан бажариб келмоқда. Чунки бригаданинг Катя Исҳоқова, Маҳфуза Ҳошимова, Аниса Валиева, Людмила Колокольцева каби тажрибали, жонкуяр ишчилари бор.

Бригаданинг яхши кўрсаткичларга эришишида бригадир Виталий Кирилловичнинг роли катта. У икки ярим йилдан бери шу бригадага бошчилик қилиб барча аъзоларининг хулқ-атворини, характерини яхши ўрганиб олди. Уларнинг ҳар бирига ўзига яраша муомала қилади, кўнглидагини топиб гапиради. Ишчилар ҳам уни ҳурмат қилиб, ҳеч вақт бир гапини икки қилишмайди.

Виталий Кириллович смена тугагач иш натижаларини хомчўт қилиб кўраркан, бироз кўнгли тўлмади ва эртага яна ҳам ғайрат қилиб, унумли ишлашни кўнглига тугиб қўйди. Энди кетмоқчи бўлиб турганди Шораҳмат келиб қолди.

— Ҳа дўстим, намунча қовоғингни солмасанг, бугун бўлмаса эртага ўзиб кетарсан биздан,— деди у ҳазиллашиб, гарчи Виталийнинг чеҳраси очиқ бўлса ҳам.

—Туяга миниб узоқни кўзла, деганлар, кўрамиз, манзилга ким аввал етаркан, — деди Виталий ҳам бўш келмай.

У буни айтишга айтдию кейинига катта кетвормадиммикин? дея ўйланиб қолди. Чунки Шораҳматнинг бригадаси ҳозир сал бўлса ҳам олдинда. Балки ўзиб кетармиз балки... у ёғини ўйлашга Виталийнинг юраги дов бермасди.

Шораҳмат Расулов бошлиқ бригада ҳам «Октябрь 50 йиллиги» номини олиш учун курашмоқда. Улар ўзаро социалистик мусобақага қўл қўйишган. Бу бригада аъзолари ҳам 13 кишидан иборат. Булар ҳам худди мусобақадош бригада меҳнат қилаётган дастгоҳларда ишлашади. Уларнинг сменалари ҳам ҳафтада алмашиниб туради. Яна шуниси эътиборга сазоворки Виталий ҳам Шораҳмат ҳам бригадирликда бир хил стажга эга — иккаласи икки ярим йилдан бери бригада бошлиғи. Шораҳмат Расулов бошлиқ бригада коллективи мусобақадош бригададан устун бўлса устунки, лекин кам эмас. Бу бригадада Полина Колозникова ўн йилдан бери пардозлаш дастгоҳини бошқаради. Зулайҳо Ҳожибоева Нина Пивниклар сифатли ва кўп маҳсулот ишлаб чиқариб, коллектив ҳурматини қозонмоқдалар. Цехда план бўйича ой сайин 400 минг ролик, 33-34 минг сепаратор тайёрланиши керак. Аҳил коллектив эса ўтган ойда 400 минг ролик 36 минг сепаратор ишлаб чиқариб, планни 105 процент адо этди.

Барча корхоналар каби «Подшипник» заводи коллективининг ҳам юбилей йилидаги режалари каттадир. Корхона ишчилари, жумладан, йиллик планни 25 декабргача бажариш ихтирочилик таклифларидан 10 минг сўм иқтисод қилиш, 20 тонна металл, 20120 киловатт-соат электр қувватини тежашга аҳд қилган. Бу мажбуриятларни амалга оширишда ролик-сепаратор цехининг ва у ердаги беллашаётган бригадаларнинг ҳиссаси катта бўлади.

Ҳ. ОЛИМЖОНОВ.

Коммунистик меҳнат зарбдори А. Калюжний Тошкент экскаватор ремонти заводи механика цехининг пешқадам ишчиларидан биридир. У смена ва ойлик топшириқларини 140—150 процент бажараётир.

Суратда: А. Калюжний иш устида.

Янги дружина

ЯҚИНДА Чилонзор районида янги қурилган 107-мактаб ҳаётида катта воқеа бўлиб ўтди. Мактаб майдонида тантанали линейка ўтказилди. Район комсомол комитетининг биринчи секретари С. Ёрмуҳаммедовга сўз берилади. У Чилонзорнинг 26-кварталида яшовчи ота-оналарни ва болаларни энг янги замонавий мактаб биноси билан табриклайди ва уларнинг номидан москвалик қурувчиларга ташаккур айтади. Шу муносабат билан, дейди ўртоқ Ёрмуҳамедов, район комсомол комитети бу янги мактабда пионерлар дружинаси ташкил этиш ва дружинага байроқ, горн ва барабан топширишга қарор қилди.

Бу мактабни москваликлар қурганлиги учун мактаб дружинасига москваликларнинг қаҳрамон фарзанди Зоя Космодемьянская номини қўйиш тўғрисидаги район комсомол комитетининг қарори ҳам ўқиб эшиттирилди. Дружина пионерлари бу қарорни зўр кўтаринки руҳ билан кутиб олдилар.

1963 ЙИЛ

9 ЯНВАРЬ. Чорвоқ ГЭСи қурилиш майдонига қурувчиларнинг биринчи группаси етиб келди.

12 ЯНВАРЬ. СССР Олий Совети Президиумининг Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлигига қарашли «Алмаликсвинецстрой» трестини Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотлаш ҳақидаги фармони эълон қилинди.

22 ЯНВАРЬ. Устюртдаги биринчи қудуқдан қудратли газ фонтани отилиб чиқди. Янги газ кони очилди.

26 ЯНВАРЬ. Қозоғистон ССР Олий Совети Президиумининг Жанубий Қозоғистон ўлкасига қарашли Чимкент ва Қизил-Ўрда областларидаги ҳайдов ва яйлов массивларидан 3 миллион 663 гектарни ва бу ерларга жойлашган колхоз ва совхозларни Ўзбекистон ССР таркибига бериш ҳақидаги фармони эълон қилинди.

ЯНВАРЬ. Республика Давлат медицина нашриёти 10 минг сўздан иборат русча-ўзбекча медицина терминлари луғатини босмадан чиқарди.

5 ФЕВРАЛЬ. Тошкентда Қорақалпоғистон АССР адабиёти ва санъати ҳафталиги очилди.

16 ФЕВРАЛЬ. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Сирдарё областини ташкил этиш ҳақида фармон қабул қилди.

18—19 ФЕВРАЛЬ. Тошкентда ёш пахтакор-механизаторларнинг бутуниттифоқ III слёти бўлиб ўтди.

ФЕВРАЛЬ. Тошкентда кўп миллатли совет адабиётини ривожлантириш масалаларига бағишланган республикалараро кенгаш бўлиб ўтди.

ФЕВРАЛЬ. Ўзбекистонда биринчи «ИЛ-18» турбовинтли самолёт маҳаллий ҳаво линиясида қатнай бошлади.

5 МАРТ. Ўзбекистон ССР Олий Совети ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий советларга сайловлар бўлиб ўтди.

14 МАРТ. «Новости» матбуот агентлиги (АПН) нинг Ўзбекистон бўлинмаси таъсис этилди.

20—21 МАРТ. Тошкентда Ўрта Осиё республикалари идеология ходимларининг зонал кенгаши бўлиб ўтди.

22—23 МАРТ. Тошкентда олтинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг биринчи сессияси бўлиб ўтди.

28—29 МАРТ. Тошкентда Ўзбекистон медицина ходимларининг V съезди бўлиб ўтди.

1 АПРЕЛЬ. Бульдозерчи, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Қурбон Жумаев бўлажак Аму-Бухоро машина канали трассасидан дастлабки тупроқни қазиб чиқарди.

1 АПРЕЛЬ. Сурхондарё областида Чимқўрғон сув омбори ишга туширилди.

20—26 АПРЕЛЬ. Тошкентда Болтиқ бўйи республикалари кино санъатининг ҳафталиги бўлиб ўтди.

АПРЕЛЬ. Бухоро-Урал газ қувури трассаси қурилишига ватанимизда ишлаб чиқарилган қувурлар ортилган поезд етиб келди.

28 МАЙ. Тошкент—Киев ўртасида биринчи марта бетўхтов парвоз амалга оширилди. Бу билан икки республика пойтахти ўртасида мунтазам ҳаво алоқаси очилди.

● СОВЕТ ҲОКИМИЯТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

Альберт Рис ВИЛЬЯМС

ЛЕНИННИНГ СИЁСИЙ ЎТКИРЛИГИ

1918 йилнинг баҳорида, бутун дунё «Германияда революция бўлиши мумкин» деган фикрдан кулаётган ва кайзер армияси Францияда иттифоқчи қўшинларни тор-мор этган бир пайтда Ленин билан суҳбатлашиб қолганимизда, у кайзер ҳокимияти шу йил ичида емирилади, деган эди. Шундай бўлиб чиқди ҳам. Орадан тўққиз ой ўтгач, кайзер Вильгельм ўз халқидан қочиб қутилишга мажбур бўлди.

Мен жўнаб кетишимдан олдин Ленин ҳузурига кирдим, у инглиз тилида қуйидаги хатни ёзиб берди:

«Американлик ўртоғимиз Альберт Р. Вильямс орқали мен америка социал-интернационалистларига салом йўллайман. Вақти-соати келиб, ҳамма маданий мамлакатларда ҳам социал революция ғалаба қозонишига қатъиян ишонаман. Бундай революция Америкада амалга ошса, у сўзсиз рус революциясидан анча устун бўлади».

Ленин бу хатни тез, қийналмай, фақат бир мартагина тўхтаб ёзди.

— Худди шундай,— деди у,—революция ғалаба қозонади. Балки шу яқин орада балки,— у менга қараб кулимсиради,— вақти-соати келганда. Балки, орадан бир неча ўн йиллар ўтар, ҳар қалай биз ишни бошлаб қўйдик. Ер юзи муқаррар пролетар революциялари даврига ўтди.

Ленин менга хатни узата туриб, сўради:

— Америкага қачон кетмоқчисиз? (Ўшанда 1918 йилнинг апрели эди).

— Ҳали аниқ билмайман, — дедим мен.

— Агар сиз Владивосток орқали кетмоқчи бўлсангиз, унда шошилинг, акс ҳолда Сибирда сизни америка армияси кутиб олади.

Ўша пайтда Москвада ана шундай гапларни эшитиш сира ақлга сиғмас эди, чунки биз, Америка — янги Россияга ғоят дўстона муносабатда бўлади, деб ишонар эдик.

— Бундай бўлиши мумкин эмас!— деб эътироз билдирдим мен.—Ройманд Робинс* нинг фикрича, яқин орада Америка Совет ҳукуматини тан олиши мумкин деган умид борлигини биласизми?

— Шундайми,—деди Ленин,—лекин Робинс Америка либерал буржуазиясининг вакили ҳисобланади. Америка сиёсатини улар ҳал қилмайди. Америка сиёсатини молия капитали бошқаради. Молия капитали эса Сибирни қўлга киритишни хоҳлайди. Шу сабабли у америка солдатларини Сибирни босиб олишга юборади.

Бундай фикр назаримда нотўғридек туюлган эди. Лекин кейинчалик, 1918 йилнинг 29 июнида Владивостокка америка денгизчилари туширилаётганини ўз кўзим билан кўрдим, бу пайтда эса монархиячилар, чехлар, инглизлар, японлар ва бошқа иттифоқчилар ҳам Совет Республикасининг байроғини тушириб, чор Россиясининг байроғини кўтара бошлаган эдилар.

Лениннинг башорати кўпинча тўғри чиқар, шу сабабли унинг келажак ҳақидаги фикрлари доим зўр қизиқиш уйғотар эди. Мана, 1919 йилнинг апрелида Париждаги «Тан» газетаси босиб чиқарган Нодонинг машҳур интервьюсининг асосий мағизига диққат қилинглар.

«Жаҳоннинг келажагими? —деб қайта сўради Ленин. —Мен пайғамбар эмасман, лекин бир нарсани аниқ айтиш мумкинки: капиталистик давлатларга намуна қилиб, масалан, Англияни олсак, уларнинг бари ўлимга маҳкум этилганлар. Эски тузумнинг ҳалокати муқаррар. Уруш оқибатида келиб чиққан иқтисодий шароитлар янги тузумга йўл очиб беради. Инсоният тараққиёти қатъиян социализмга қараб бормоқда.

Америкадаги хусусий темир йўлларни давлат мулкига айлантириш мумкин дейишса, бундан бир неча йил бурун ким ишонарди, ахир? Биз, шунингдек, давлат эҳтиёжларида тўғри фойдаланиш мақсадида ҳукумат бутун дон-дунларни сотиб олаётганининг ҳам гувоҳи бўлаяпмиз. Давлатга қарши ҳамма ҳаракатлар бу эволюцияга халақит бераолмади. Тўғри, номукаммал нарсаларни тугатиш учун, албатта, назоратнинг янги воситаларини ўйлаб топиш ва ишлаб чиқиш лозим. Лекин давлатнинг — олий ҳокимият бўлишига ҳар қандай тўсқинлик қилиш фойдасиз бўлиб чиқаверади. Чунки, муқаррар нарса албатта қарор топади. Инглизлар: «таомнинг мазасини билиш учун ундан татиб кўриш керак», дейишади. Социалистик таом ҳақида нима десанглар деяверинглар-у, лекин уни барча халқлар татиб кўрмоқда ва бундан кейин ҳам татиб кўраверади.

Хулоса чиқарайлик. Тажриба шуни кўрсатмоқдаки ҳар бир халқ социализмга ўзига хос алоҳида йўли билан ўтади. Ўтиш даври усулларининг ва хилма-хил кўринишларининг кўп бўлишидан қатъий назар, булар революциянинг турли фазалари бўлиб, оқибат натижада ҳаммаси битта мақсадга олиб боради. Агар Францияда ёки Германияда социалистик тузум ўрнатилгудек бўлса, унинг қарор топиши Россиядагига қараганда ғоят даражада осон бўлади. Чунки социализм Ғарбда ташкилий услубларга, ҳар турли интеллектуал восита ва материалларга эга бўлади, булар эса Россияда йўқ».

* Ройманд Робенс—Россиядаги америка Қизил ярим ой миссиясининг бошлиғи.

ЛЕНИННИНГ РУС РЕВОЛЮЦИЯСИДАГИ РОЛИ

Ленин Россияда туриб халқаро кўламда обрў орттирган сари у ҳақдаги баҳслар ҳам кучая борарди.

Даҳшатга тушиб қолган буржуазия назарида Ленин—кўққисдан чақнаган чақмоқдай, қандайдир йўлдан озган, дунёнинг бошига тушган кулфатдай гап эди.

Баъзи хаёлпараст диндор кишилар учун эса Ленин—энг буюк «славян-мўғул» бўлиб, унинг дунёга келиши ҳақида урушдан олдиноқ ғалати бир пайғамбарона гап тарқалган эмиш. Бу пайғамбарона миш-мишда мана шундай дейилган экан: «Мен бутун Европани қонга беланган ва ўт ичида қолган ҳолда кўряпман. Мен тенгсиз жанглар ўпқонига тушган миллионлаб кишиларнинг оҳ-зорини эшитяпман. Лекин 1915 йил арафасида шимолда ҳеч кимга маълум бўлмаган бир шахс пайдо бўладики, у кейинчалик бутун дунёга донг таратади. Бу кишининг ҳарбий илми ҳам йўқ, ўзи ё ёзувчи, ё журналист бўлади, лекин 1925 йилгача Европанинг катта бир қисми унинг қўлига ўтади».

Реакцион черков учун эса Ленин — даҳрий. Поплар деҳқонларни ўзларининг муқаддас байроқлари ва туғлари остига йиғиб, Қизил Армияга қарши жангга олиб бормоқчи бўладилар. Лекин деҳқонлар бошқача фикрда эдилар: «Ленин балки чиндан ҳам даҳрийдир, лекин у бизга ер ва эрк беряпти. Нега энди биз унга қарши жанг қилар эканмиз?» дейишарди улар.

Оддий рус кишиси учун эса Лениннинг номи деярли ғайри инсоний даражага кўтарилиб кетган эди. У рус революциясининг ижодкори, Совет ҳокимиятининг ташкилотчиси, ҳозирги Россиянинг бутун ютуқлари унинг номи билан боғланган эди.

Масалага бундай нуқтаи назар билан қараш — тарихий улуғ кишилар фаолиятининг маҳсули деб ҳисоблаш, буюк воқеа ва буюк даврлар буюк доҳийлар билан белгиланади, дейиш билан баробар бўлур эди. Тўғри, бир кишининг шахсида бутун бир давр ва улкан оммавий ҳаракат акс этиши мумкин.

Рус революциясини бир шахс ёки бир неча шахсга боғлаган ҳолда талқин қилиш, сўзсиз хатодир. Рус революциясининг тақдири Лениннинг ёки сафдошларининг қўлида, деган фикрдан биринчи галда Лениннинг ўзи кулган бўлур эди.

Рус революциясининг тақдири—уни амалга оширган кишилар қўлида, халқ оммасининг қалбида эди. Революциянинг тақдири халқ оммасини ҳаракатга келтирган иқтисодий кучларда эди. Россия халқи асрлар давомида зулмга чидаб келди, азоб чекди. Одамлар Россиянинг ҳамма бепоён ерларида, Москва ялангликларида, Украина чўлларида, буюк Сибирь дарёлари қирғоқларида йўқчиликдан азобланиб, хурофотдан қўл-оёғи боғланиб, эрта саҳардан то қора тунгача меҳнат қиларди, лекин уларнинг турмуш даражаси ниҳоятда паст эди. Бироқ, ҳамма нарсада, ҳатто камбағалларнинг сабр тоқатида ҳам маълум чегара бўлар экан.

1917 йилнинг февралида Россия ишчилар синфи ўзини боғлаб келган кишанларни бир наъра билан узиб ташладики, бу воқеадан бутун олам ларзага келди. Солдатлар ҳам улардан ўрнак олиб, исён кўтардилар. Кейин революция қишлоққа ёйилиб, борган сари чуқурроқ илдиз ота бошлади, у халқнинг энг қолоқ қатламлари орасида ҳам инқилобий аланга ёқди натижада 160 миллионли миллат, бу француз революциясида қатнашган кишилар сонига нисбатан 7 марта кўп) инқилоб гирдобига тортилди.

Буюк ғоядан илҳомланган бутун бир миллат енг шимариб ишга киришди ва янги тузумни қура бошлади. Бу — асрлар бўйи ўчмайдиган энг буюк ижтимоий ҳаракатдир. Бу ҳаракат ўз моҳияти билан халқнинг иқтисодий манфаатларини акс эттиргани учун ҳам тарихдаги адолат йўлида бўлган энг қатъий курашдир. Буюк миллат юриш бошлади ва у янги дунё ғояларига содиқ бўлгани ҳолда, очлик, уруш, қамал ва ўлимларни ҳам писанд қилмай олға интилмоқда. У келажакка ишонч билан боққанча, сотқинлик қилганларни четга ирғитиб, халқ эҳтиёжи ва орзу-умидларини қондирганлар изидан бормоқда.

Рус революциясининг тақдири — омма иродасида, рус халқи қўлида, унинг интизомлилиги ва умумий ишга содиқлигидадир. Рус халқига бахт кулиб боққанини ҳам айтиб ўтмоқ лозим. Уларнинг доно йўлбошчиси ва меҳрибони — буюк ақл ва заковат эгаси бўлган метин иродали, чуқур билимли, далил киши эди, у энг буюк идеаллар соҳиби эди, у энг идрокли, энг донишманд киши эди. Бу киши — Лениндир.

Русчадан У. Усмонов таржимаси.

(ОХИРИ. Боши газетанинг ўтган сонларида).

ШАНБА ОҚШОМИ

Туйғулар ифодаси

КУЛГИ ВА УНИНГ ФОЙДАСИ

Кулги хурсандлик эмоцияси — туйғуси бўлиб, саломатликнинг мустаҳкам бўлишида катта аҳамиятга эга. Бу ҳақда А. Жомий бундай дейди:

Сиқилган кишига кулги бахш этмоқ,
Бир ботмон қанддан ҳам, билгил яхшироқ.

Кулгининг фойдаси халқимизга бурундан ҳам маълум бўлиб. ота-боболаримиз турмушнинг атоқли кунларида халқни йиғилган ерларда аския усули билан ўзларини хурсанд қилганлар. Аския—ижобий эмоцияни келтириб чиқарувчи сабаблардан бири. У хурсандлик туйғусини ошириб. кишига енгиллик туғдиради. Маълумки аскиячилар. қизиқчи кўп яшайди. Кулги туйғулари бутун организмга таъсир қилиб, унинг тонусини кўтаради, киши кайфини оширади, димоғи чоғ бўлади. Физиологларнинг илмий текширувига биноан, ижобий эмоция кишиларда ошқозон тонусини ошириб, ишлашлик қобилиятини кучайтиради. Яъни, ошқозон ўз ҳажми жиҳатида кичиклашиб, кўтарилади ва ундаги бўлган тўлқинсимон кенгайиш ва сиқилиш ҳаракатлари кучаяди. Овқат тезда ва организмга мукаммал сингишига сабабчи бўлади.

Шу билан бирга кулги мияни олий қисмларига ва бутун организмга куч-дармон бериб, бу пайдо бўлган организмдаги физиологик энергетик зарядлар ақлий ва жисмоний кучларни зўрайтиради. Бундан ташқари кулги ўпкада ҳаво алмашувини ошириб, мия олий фаолиятини яхшилайди. Ижобий эмоция доимо ишлаш қобилиятини ошириб, келажакдаги қийинчиликларни енгишга ёрдам беради. киши иродасини кучайтиради.

ҚОВОҚ УЧИШИ НИМАДАН?

Кўп одамлар қовоқ учишини айрим тасаввурлар билан боғлашади. Яъни ўнг қовоғим учса суюнаман, чап қовоғим учса хафа бўламан, ёки аксинча деган нотўғри тасаввур халқимиз ўртасида тарқалган. Бу мутлақо нотўғри бўлиб, қовоқ учиши кўпчилик кишиларда учраб турадиган ҳодиса.

Киши организми нормал ҳолатда турган вақтида ҳам айрим мускуллари учиб туради. Айниқса қовоқ мускули, энг тез қўзғоладиган мускуллардан бўлгани учун киши озгин чарчаса ҳам учаверди, айрим вақтлардаасаби тез қўзғолувчикишиларда бу ҳодиса тез-тез рўй бериши ммкин.

ЭСНАШНИНГ ФОЙДАСИ БОРМИ?

Эснаш туғма шартсиз рефлекс бўлиб, ўзига хос беихтиёр нафас олишдир. Чуқур ва секинлик билан ҳаво олиш ҳамда тезликда ҳавони чиқариш шу вақтда (оғзини катта очиш билан) товуш боғичларнинг қимирлаши натижасида ўзига хос овоз чиқади Лекин айрим кишиларнинг кинна кирганда эснок келишлиги кўз теккан вақтда эснок келишлиги ҳақидаги гаплари мутлақо нотўғри.

Кўпинча организмда карбонат ангидрид газн кўпайиб кетиши натижасида эснок келади. Айниқса киши зериккан вақтда бир ерда кам ҳаракат қилишликда ҳамма ёғи берк жойда, айрим вақтда овқатдан кейин ва кўпинча уйкуси келган вақтда кўпроқ эснаш ҳолати бўлади. У вақтларда ҳаво алмашиши юзаки ва кам бўлгани учун организмда карбон гази миқдори ошиб кетади. Шунинг натижасида эснок қайтарилади. Айрим вақтларда касаллик орқасида ҳам тез-тез эснаш мумкин. Айниқса, мия ички босими ошиб кетса, мигрен приступи вақтида ва умуман кишиларда нерв системаси бўшашиб кетган вақда ҳам кўпроқ эснаш мумкин.

Айрим вақтда эснок приступ ҳолда ҳам қайтарилиши мумкин. Кўпинча бу шартсиз рефлекс бўлгани учун киши эснаса атрофдаги одамлар ҳам эснаши мумкин. Масалан бир киши олдингизда эснаб ўтирса, сиз ҳам эснайсиз. Бу ҳам кўпинча юқорида айтилган холларда тез-тез бўлиши мумкин.

Ш. ШОМАНСУРОВ.
Тошкент давлат врачлар малакасини ошириш институтининг доценти.

МОСКВА. Марказий виставка залида «Советская Россия» номли учинчи республика бадиий виставкаси очилди.

Суратда: график Д. Б. Боровскийнинг (Ленинград) «Ленин сўзи» асари.

А. КОНЬКОВ фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

ФОЙДАЛИ МАСЛАҲАТЛАР

Супурги эскириб, синадиган бўлиб қолса уни қайнаб турган сув буғи устида тутинг. Яп-янгидай бўлади.

* * *

Иссиқ нонни бироз иситилган пичоқ билан кесиш қулай.

* * *

Ошхонага қўланса ҳид тарқаган бўлса, товага озгина сирка қуйиб, то буғланиб тугагунча оловда тутиб туринг.

* * *

Сут қайнатмоқчи бўлган идишингизни совуқ сув билан чайиб ташласангиз, сут тагига олиб қуйиб кетмайди.

* * *

Кострюлнинг тагида сут куйиб қотиб қолган бўлса, пича совуқ сув солинг, 1—2 ош қошиқда чой содаси ташлаб, 2—3 минут қайнатинг.

* * *

Ремонтдан сўнг дераза ойналарини тозалаш анча қийин. Оҳак ё бўёқ ҳадеганда кетавермайди. Сиз уларни дастлаб қаттиқ бирор нарса билан ишқалангда, сўнгра сиркага ботирилган латта билан артинг.

* * *

Кийимдаги тугмани олмоқчи бўлсангиз тугманинг тагига тароқ қўйинг. Шунда мато кесилиб кетмайди.

ЯНГИ ШЕЪРЛАР

МЕҲР

Қалб— танамда гўё бир
булоқ,
Томирларим—бамисол ирмоқ.
Лекин вужуд бўйлаб югурган
Оддийгина қон эмас, ҳеч бир!
Томиримда қайнаб жўш
урган —
Ватан, элга туганмас меҳр!!

ЮРТИМ

УСТОД МИРТЕМИРГА

Эй бағри оташ юртим,
Содда, меҳнаткаш юртим!
Тўқу бекам-кўстлигинг,
Ўша меҳрибонлигинг
Не элларда таърифда!
Бир умр дилкаш юртим,
Қувноқ ҳазилкаш юртим.
Кўнглингнинг очиқлиги,
Меҳрингнинг сочиқлиги
Не тилларда таърифда!
Булбулдек сайроқ юртим,
Бастакор, қайноқ юртим!
Яхши ҳулқ, яхши одат,
Чин инсоний фазилат
Сенга бир ота мерос!
Кўкдай беғубор юртим,
Мисли бир дилдор юртим!
Фарҳоддай ошиқлигинг,
Шириндай маъшуқлигинг,
Муҳаббатинг беқиёс!
Табиий дилбар юртим,
Сўлим, жилвагар юртим!
Гулларинг ёноғидан,
Қизларинг дудоғидан
Бир умр бўса олгум!
Эй бағри оташ юртим,
Содда, меҳнаткаш юртим!
Кўзга суртиб тупроғинг,
Кўзга суртиб ҳар ёғинг
Севгингни қалбга солгум!
Бағрингда мангу қолгум!

КЎЗГУ

Ҳеч синдирма, асра кўзгуни,
Кўзларингга суриб, ўп уни.
У барчага тенг ва баробар,
Хизмат қилар ҳаққоний,
ҳалол.
Бўлса бирор нуқсонинг агар,
Яширмасдан кўрсатар яққол!

ИШҚ ГЕРБИ

Биз танладик ишқ герби
қилиб,
Ойни эмас, Порлоқ қуёшни!
Чунки қуёш деса арзийди
Қалбларга ишқ солган
оташни.
То бир умр шу ишқ, шу
оташ
Мадор берар,
Куч берар танга,
Севгимиз ҳам бўлиб бир
қуёш
Хизмат қилар элга, Ватанга!

Талъат СОЛИЕВ.
Ўш шаҳри.

Қайси бирини олсам экан...
Н. Медведев фотоси.

БИЛАСИЗМИ?

Узоқ ва бахтли турмуш қуришда венгриялик Сара ва Янош Ровенлар рекорд қўйишган. Улар бирга 147 йил бирга умр қуришган. Венгриянинг қишлоқларидан бирида туғилиб, шу ерда вафот этишган. Ровен 172 ёшида, хотини эса 164 ёшида 1825 йилда вафот этган. Бу пайтда уларнинг ўғиллари 116 ёшда эди.

* * *

Пьер Дефрнель бошқа-бошқа асрда туғилган уч ўғилнинг отаси. Биринчи ўғли—XVII асрнинг 1699 йилида, иккинчиси XVIII асрнинг 1738 йилида, учинчиси эса XIX асрнинг 1801 йилида туғилган.

Дунёда энг баланд аёллардан бири Американинг Луизиана штатида 1947 йил туғилган негр қизи Долорес Пилардир. Долореснинг бўйи 2 метру, 29 сантиметр.

* * *

Москвадаги рентген заводи катталиги оддий олмадек келувчи рентген аппаратлари ишлаб чиқара бошлади.

* * *

Дунёда энг кўп болалик она россиялик Феодор Васильевнинг хотини бўлган. Унинг 69 та боласи бўлиб, улардан 16 таси эгизак бўлган. 7 марта 3 та, 4 марта тўрттадан туққан.

* * *

Текширишлар шуни кўрсатадики, доимо спорт билан шуғулланиб турувчи кишиларнинг ўпкасидан бир минутда 150 литр ҳаво ўтади. Оддий кишилардан эса 50 литр ҳаво ўтади.

ШУНАҚАСИ ҲАМ БЎЛАДИ

ГЕНРИ ВА ГЕНРИЕТТА

Сиднейда қурилаётган 13 қаватли уйнинг деворига диаметри 5 сантиметр келадиган трубани бетонлаб юборишади. Унинг ичига эса телефон симини ўрнатишни унутиб қўйишади.

Нима қилиш керак? Ҳар қандай уринишлар фойда бермади. 24 метрлик труба тўрт жойидан эгиб ўрнатилган эди. Электромонтёр Том Тейлорнинг ҳамма уринишлари бекор кетди. Ниҳоят, у ишдан икки соатга жавоб олиб уйига отланади. Тез орада у ўзининг асрандилари билан қайтиб келди. Улар—Генри ва Генриетта номли оқ сичқонлар эди. Тейлорнинг айтишича, улар жуда иноқ яшашар экан, бир-бирларисиз ўн минут ҳам туролмас эканлар. Тейлор мана шу қийин масалада улардан фойдаланмоқчи бўлади. Генриеттани қафасга солиб, трубанинг пастига қўядилар. Генрининг думига ип боғлаб, трубани бошига қўядилар Лекин Генри индамасдан тураверади. Лекин орадан бир оз вақт ўтгач, Генри Генриеттанинг аянчли чийиллашини эшитади ва трубанинг ичига қараб йўл олади. Бир минутдан кейин Генри ўз ўртоғи олдида бўлади.

Шундан кейин иш осонлашди: ипга каноп боғлаб, канопга телефон симини боғлаб трубадан ўтказишди.

ҚАЛАМПИР ВА МУРЧ

Таомларимизни хушхўр [illegible]ладиган иштаҳабахш [illegible]ана шу зираворлар тўғрисида[illegible]нчадан буён бир ҳикоя қили[illegible]бермоқчи бўлиб юрувдим. [illegible]нга, катта бир издаҳомда [illegible]дицинадан анчагина саводи[illegible]бор бир одам билан баҳслаш[illegible] сабаб бўлди. «Зираворлар орасида қалампир билан м[illegible]ч киши аъзоларига катта з[illegible]ар қилади»,—деди у. Мен [illegible]а бунинг аксини айтдим ва [illegible]ча далил келтирмайин бари[illegible] енгилдим, чунки у, кимс[illegible] медицина фанлари кандид[illegible], мен эса битта пазандаман-[illegible]

Аслида менинг, [illegible]а кишига нисбатан, қалам[illegible] билан мурчга кўпроқ [illegible]им тушиб туради. Юзлаб-юз[illegible] таомларга солганман ва [illegible]глаб-минглаб одамлар уни [illegible]наввул этган.

Йигирма йил [illegible]омида ўзбек таомлари б[illegible]ча ўтказган тажрибаларим[illegible] ушбу зираворлардан [illegible]а[illegible]ли бир[illegible] центнерини ишл[illegible]ан бўлсам эҳтимол, афсус [illegible]а ҳисобини олиб юрмаган [illegible]нман. Ҳар ҳолда ҳамон ҳа[illegible]уп ишлатаман.

Келинг, бу [illegible]ларни бир чеккага йиғишт[illegible]б қўяйликда, халқ ўртаси[illegible], анчадан буён юрган «ач[illegible] зираворлар кишига зарар» [illegible]еган фикрни ажрим қилайли[illegible]

Мурч ва қалампир тўғрисида анчагина китоблар ёзилган, илмий ишлар ҳам олиб борилади. Бу асарларнинг кўпида айни зираворлар з[illegible]рардан кўра кўпроқ фойдали эканлиги тўғрисида маълумотлар бор. Бундай асарлар жуда кўп ва уларда берилган фикрларни бирма-бир анализ қиладиган бўлсак ушбу мақоланинг ҳажмига сиғмайди.

Яхшиси табобатимизнинг буюк отаси Абу Али Синодан далил келтириб сизни тинчитиб қўяқолай.

Қўлимизда бу сиймонинг «Ал Қонуни фи ал тиб» китобидан содда дорилар тўғрисидаги II жилди. У қалампирни «дар фулфул» деб атайди яъни узунчоқ қалампир дегани бўлади бу. Қалампирни у энг содда дорилар қаторига қўшиб «учинчи даражали иссиқлик ва иккинчи даражали қуруқ нарса» дейди.

«...Қалампир совуқдан пайдо бўлган касалликларни сўриб олади ва тўхтатади...

...Шабкўр бўлган одам қалампирни қовурилган қўй жигарининг сели билан бирга қўшиб еса шифо топади...

...Узун қалампирнинг яна фойдаси шундаки, у таомнинг ҳазмланиши ва танага сингишига восита бўлади ҳамда ошқозонни мустаҳкамлайди...»деб ёзган.

Абу Али Синонинг қалампир тўғрисида айтган фикрларидан шу нарса аниқ бўладики, айни зиравор албатта дори нарса, лекин касалга дори эмас, соғлом одамларга дори. Ошқозон ва ичак касалларига чалинганлар, ҳомиладор ва эмизикли аёллар буни вақтинча емай туришлари керак. Аммо шамоллаган одамларни терлатишда қалампирнинг фойдаси зўр.

Келинг, энди мурч билан яқиндан танишайлик. Бунинг учун пича тарихидан тушамиз. Ушбу неъматнинг асли ватани Ҳиндистон, Цейлон ва Ява оролларидир. Ўрта асрларда мурч олтин каби қимматбаҳо бўлган. Ҳар битта юмалоқ мурч дон[illegible] танга пул вазифасини ҳам ўтаган. Ҳиндистонликлар, масалан, «бу одам жуда бой» демоқчи бўлишса — «бу одам бир қоп мурчнинг эгаси» дейишар экан. Сабаби, мурч ғоят шифолик хусусияти бор бир ғанимат бўлиб, айрим касалларга ҳаблик (таблетка) вазифасини ҳам ўтаган.

Географик кашфиётчилардан Васко де Гама, Магеллан, Колумб кабилар фаолиятининг бир чеккаси «Зираворлар ороли» бўлган Ҳиндистонга энг қисқа йўл топиш эканлигини ҳам ҳисобга олайлик-а!

Нима учун мурч шу қадар қимматли? Бу саволимизга ҳам табобат илмининг бобокалони бундай жавоб қилади:

«...Фулфул — мурч» шифоларнинг шифоси, бўлиб, иссиқлиги ва қуруқлиги тўртинчи даражададир...

...Мурчда тортиб олиш, сўриш ва тозалаш хусусиятлари бор. Уни майизга қўшиб чайналса, аъзолардаги ҳар қандай шилимшиқ моддани чиқариб юборади, у оғриқни босадиган ва нервларни иситадиган воситалардан ҳисобланади ҳамда тамомила соғлом кишилар учун нафи тегади...

...Сода билан бирга қўлланилган қора мурч баҳақ касалини даволайди. Мурч семиз одамни оздириш хусусиятига ҳам эга.

...Нерв за мушак тўқималарини қиздиришда бунга етадиган дори йўқ...

...Сиркага қўшилган мурчнинг тишларга ҳам фойдаси бор...

...Яланадиган дориларга қўшиб ишлатилган мурч йўтални ва кўкракда пайдо бўладиган оғриқни қолдиради. Уни асалга қўшиб танглайга босилса, ангинани даволаб, ўпкани ҳам тозалайди.

...Мурч овқат ҳазм бўлишига ёрдам қилади ва иштаҳани очади: уни янги узилган лавр япроғи билан бирга ичилади, бу ичакларда пайдо бўладиган санчиқни ва қорин шишиб кетишини тўхтатади. Қора жигар шишиб кетса мурчни сиркага қўшиб ичиш ёки суркаш билан даволанса бўлади...»

Демак, қалампир билан мурч зираворгина эмас, балки доривор ҳам экан. Бироқ Абу Али Сино айтганларини асос қилиб ҳар ким ўзига ўзи дори тайёрлашини маслаҳат бермаймиз. Негаки, ҳар қандай дорининг ҳар қайси касал учун аниқ меъёри бўлади.

Ўзбек пазандалигида ҳам қалампир билан мурч хушхўр қилувчи масаллиқ сифатида салатлардан тортиб чучвара, суюқ ошларга, қовурма, палов ва шовлаларгача кенг қўлланилади. Ҳатто янги узилган қизил қалампирни жизза билан чопиб қатирмага ва патирларга солиб пиширилади. Нўхот хўрак, яхна гўшт калла-пойча каби таомларнинг юзига мурч — туз ёки қалампир-туз аралашмаси сепилади.

Халқ табобатида эса қалампир билан мурчдан айрим парҳез таомлар ҳам тайёрланади. Масалан қоқурум — тоби қочиб бўшашган кишиларга майда тўғралган пиёз ва қалампир қўшилган қатиқни қайноқ сувга ийлаб ичирилади. Қаттиқ шамоллаган одамни терлатиш учун эса памил чой билан бирга мурч дамлаб ичилади. Айрим жойларда донорлар мурчнинг ўзини чойнакка дамлаб асал билан ичадилар. Сира иштаҳаси йўқ одам қалампир талқонга беланган сузма ёки қурутоб еса нафи тегади дейишади. Туйилган мурч ёки қалампир талқонни янчилган саримсоқ билан бирга доғланган ёққа қориштириб тайёрланган позижон ҳар қандай оғир хамир таомларини тез ҳазимланишини таъминлайди.

Хулоса шуки, одатланган одамлар учун қалампир билан мурчнинг зараридан кўра фойдаси кўпроқ.

Карим МАҲМУДОВ.

БИНО БЕЗАГИ

Талабалар

Ўзбекистон архитекторлари ва рассомлари ҳамкорликда олиб бораётган ҳодий ишлар, республикамизнинг архитектура санъати ва [illegible]ументаль тасвир соҳаларининг [illegible]ашига салмоқли ҳисса бўлиб қўлмоқда. Бунга мисол тариқасида [illegible]соковольтний» массивида қуриб [illegible]алланиш арафасида турган Шарқ[illegible]ослик институтининг янги биноси[illegible] кўрсатиш мумкин. Бу биноний деворларини суратлар билан безаш Ўзбекистон ССР халқ рассоми Давлат мукофотининг лауреати Чингиз Аҳмаровга топширилган эди. Бунинг боиси бор, албатта. Рассом ўзининг қарийб қирқ йиллик ижодида Шарқ маданияти ва турмушини [illegible]зик, нафис санъати ва этнографиясини чуқур эгаллаб олган етук санъаткор сифатида эл ҳурматига сазовор бўлган. Мана шунинг учун ҳам унга катта ишонч билдириб, жуда улкан ва масъулиятли [illegible]топширилган эди.

[illegible]ассом зиммасига юкланган бу шарафли вазифа — қадим Шарқ босиб ўтган барча асосий даврларни ўзида мужассамлантира олувчи гигант асар яратиш эди.

Бобо ва набира

Чингиз Аҳмаров бу иш учун юзлаб хомаки расм чизди, эскизлар тайёрлади. Буларнинг ҳаммаси ўз навбатида республиканинг кўзга кўринган таниқли шарқшунос олимлари томонидан муҳокамалардан ўтиб турди. Олимларнинг фойдали маслаҳатлари асосида Чингиз Аҳмаров бадиий жиҳатдан мукаммал бўлган эскизлар яратди.

Бу эскизлар бадиий кенгашда тасдиқлангач, рассом деворий безакларнинг дастлабки иш процессини — картонни ишлашга киришди. Рассом август ойида узунлиги йигирма бир ярим метр, баландлиги эса икки метр-у 65 сантиметр бўлган девор ҳажмини бутунлай қоплайдиган картонларни бир неча бўлакларга ажратиб ишлаш учун тайёрлади. Бу картонларга деворнинг ўзига ишланадиган катталикдаги (натурал ҳажмда) тасвирлар белгиланди. Монументаль тасвирий санъатнинг машаққатли ва кўп меҳнат талаб қиладиган ишлари ҳам мана шу картонни ишлаш процессидир. Чунки девор безаклари фрескани тўғридан-тўғри деворнинг ўзига ишлаб бўлмайди. Шунинг учун ҳам деворга кўчириш мумкин бўлган ҳолатга келтирилгунча рассом уни бир неча бор ишлаб чиқади. Шундан кейингина деворга кўчириш мумкин бўлади. У то деворда пайдо бўлгунга қадар. рассом устахонасидаги деворга вақтинча ёпиштирилган картонларга такрор-такрор ишланиб, жило берилади ва сайқалланади.

Рассом тез кунлар ичида асосий ишга — тайёрлаб қўйилган картондаги тасвирларни деворга кўчиришга ўтади.

Жумамурод СОБУРОВ,
студент.

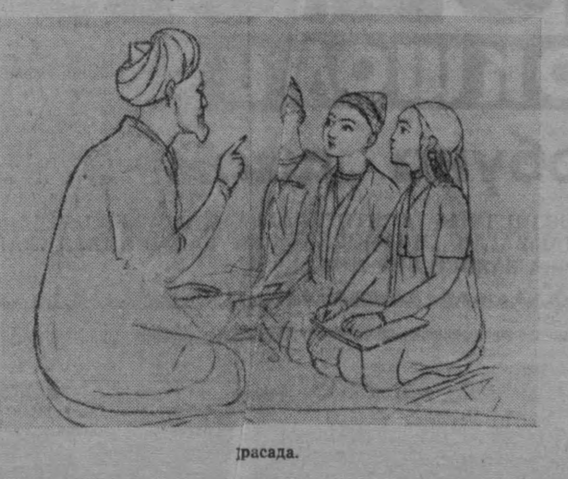

[illegible]расада.

Раққосалар.

КЕЛИНГ, БИР КУЛИШАЙЛИК

Максим бозорда гўшт сотаётган эди, шляпасига пат қадаган бир олифта хотин сўради:

— Гўшт неча пул?

Максим энди жавоб бермоқчи бўлганда, хотин:

— Нима, ақлдан озганмисиз?—деди жаҳл билан.

— Агар ақлдан озсам бошимда пат ўсмасмиди,—деди Максим.

* * *

Бир бўйдоқ 50 ёшга етганда уйланмоқчи бўлди. У бир бева хотиннникига бориб, «менга тегинг» деб илтимос қилди.

— Йўқ, йўқ, мен қариб қолдим,—деди бева хотин,—қизим бўйга етиб қолди, уят бўлади!

— Унда, қизингизни бера қолинг,—деди бўйдоқ.

* * *

Бир киши ўғлига «Фалончи амакингни тўйга айтиб кел» деди. Ўша амакининг қопоғон ити бор эди, бола қўрқа-писа эшикни тақиллатди:

— Амаки, бу ёққа қаранг.

Амаки эшикни очиб, боладан сўради:

— Хўш, жиян, нима дейсан?

— Итингиз уйдами?—сўради бола шошилиб.

— Уйда, нимайди?

— Дадам бизникига тўйга келсин деб айтиб юбордилар,—деди бола.

* * *

Чор армиясининг бир офицери солдатларни сафга турғазаётган эди, бир солдат ҳадеб қимирлайверди.

— Ким у ўз ўқи атрофида айланаётган?—деб бақирди офицер.

— Ер!—деди солдатлардан бири.

— Нима, нима, ким у ер айланади деган?—сўради офицер.

— Коперник,—деди солдат.

— Солдат Коперник, икки қадам олға!—деб бақирди офицер.

РАССОМ ТАБАССУМИ

— Тс-с-с... даданг репитиция қиляптилар.

— Мен йўқлигимда бу бурчакка нима қўяр эдингизлар...

— Рецепти бирам осон экании, шунинг учун бир йўла икки қафтални пишириб қўяқолдим...

Редактор
С. М. КАРОМАТОВ

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИОДАН ЭШИТИНГ

ШАНБА 30 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ

18.00 «ПРАВДА» газетасининг обзори (ўзбекча).

18.10 Спорт эшиттириши (русча).

18.40 Совет авторларининг қўшиқлари.

19.20 Озарбайжон куйлари.

20.00 «ОКТЯБРЬ» радиостанциясининг программаси (ўзбекча).

20.30 **«Қишлоқ радиоклубида»** деган музикали эшиттириш.

21.15 Қўшиқлар, рақслар, ҳазиллар.

22.00 «Улуғ Октябрь хроникаси» (ўзбекча).

22.10 Н. Кимнинг «Садоқат» радиопьесасининг премьераси.

23.10 Оқшом куйлари.

ИККИНЧИ

19.00 Чет эл шарқи адабиёти. Шавкат Сиддиқий. «ФИҒОН» романидан парча (ўзбекча).

19.30 Б. Зейдман. «Кулаётган киши» балетидан парчалар.

20.10 Эстрада-рақс концерти.

21.00 Тожик халқ куйлари.

ЯКШАНБА 1 ОКТЯБРДА

ЎҚИТУВЧИЛАР КУНИ

БИРИНЧИ

7.45 «Ўқитувчилар куни» деган эшиттириш (ўзбекча).

8.25 «Қадрли ўқитувчилар, сизлар учун» деган концерт.

9.30 Дуторчи З. Обидов чалади.

9.45 «Ассалом, ўқитувчи» деган суҳбат (тожикча).

10.30 Совет Иттифоқи санъат усталарининг концерти.

11.15 «ТАБАССУМ» радиожурнали (ўзбекча).

12.15 «Эрталабки салом» (Москва).

13.00 Чорвадорлар учун концерт.

13.30 Дўстлик концерти.

15.00 М. Бобоев. «ОНА ҚАЛБИ» поэмаси асосида радиопостановка (ўзбекча).

16.30 Халқ талантлари концерти.

17.00 «Ассалом устозлар» деган радиокомпозиция (ўзбекча).

18.00 «ЁШЛИК» радиостанциясининг программаси.

18.40 «Ёқтирган касбим — ўқитувчилик» деган адабий эшиттириш (қозоқча).

19.20 Ўқитувчиларнинг талабларига мувофиқ концерт.

20.00 «Дугоналар» радиоклуби.

21.20 Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари учун кечки дам олиш концерти.

22.00 «Дунё харитаси олдида» (ўзбекча).

22.10 «ТАБАССУМ» радиожурнали. Такрорий эшиттириш.

23.10 Севги қўшиқлари.

ИККИНЧИ

8.25 Лирик концерт.

9.15 Экран янгиликлари (русча).

19.00 Педагогларнинг талабларига мувофиқ концерт.

20.00 «Юность» радиостанциясининг программаси (Москва).

21.00 Дам олиш концерти (тожикча).

21.30 Эстония композиторларининг эстрада куйлари.

УЧИНЧИ

14.00 Чет эл композиторлари опералари саҳифаларида.

ДУШАНБА 2 ОКТЯБРДА

БИРИНЧИ

8.25 Область театрлари артистларининг концерти.

9.15 УЛУҒ ОКТЯБРНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН. **Ажойиб кишилар ҳақида ҳикоялар** (ўзбекча).

9.30 Енгил куйлр.

9.50 «Халқ бахт-саодати учун ғамхўрлик» деган суҳбат (тожикча).

10.10 Эстон композитори Х. Эллер асарларидан концерт.

10.30 Ўзбекистон композиторларининг камер асрлари.

11.15 КПСС МНТЕЗИСЛАРИНИ ЎРГАНАМИЗ. Тарих фанлари кандидати А. Акрамовнинг **«Улуғ Октябрь ва жаҳон революцион процесси»** деган суҳбати (ўзбеча).

12.15 Экран куйлари.

12.50 «Биринчи беш йиллик самараси». Украин радиосининг эшиттириши (русча).

13.40 Куйлардан куйларга.

17.00 «Юность Ўзбекистана» радиостанциясининг программаси.

18.00 «ПРАВДА газетасининг обзори (ўзбекча).

18.10 Ипполитов-Иванов. «Ася» операсидан лирик саҳналар.

18.40 Балетларда рақслар.

19.20 Композитор И. Бахшиш қўшиқлари (татарча).

20.00 «Полярная звезда» коммунистлари (русча).

20.10 «Гусли». Музикали очерк.

20.45 Тошкент Ленин номли майдон қурилишида» деган эшиттириш (ўзбекча).

21.00 Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт.

21.35 Саломатлигингиз ҳақида икки оғиз сўз (ўзбекча).

21.40 «Улуғ Октябрь хроникаси» (ўзбекча).

21.50 Москва. «Улуғ Октябрь хроникаси». Сўнгги ахборот.

22.15 Вальс кечаси.

22.40 Замондошларимиз. С. Абдуқаҳҳор. «ОКТЯБРЬ ҚИЗИ» очерки (ўзбекча).

23.20 Ўзбек халқ куйлари.

ИККИНЧИ

7.15 Қардош республикалар қурувчилари учун концерт.

8.25 А. Пахмутова ва Э. Колмановский қўшиқлари.

9.15 Эълонлар бюросининг материаллари.

19.00 Ўзбекистон артистлари ижросида рус композиторларининг романслари.

19.30 С. Мусахўжаевнинг «Қулоқсиз» ва А. Лесняккнинг «Мовий соҳил» деган ҳикоялари (русча).

20.10 Ўзбек кантаталаридан парчалар.

21.00 ШОНЛИ ОКТЯБРЬ 50 ЙИЛЛИГИГА. С. Кароматов. **«Бир томчи қон»** повестидан парча (тожикча).

21.20 «Юность Узбекистана» радиостанциясининг программаси. Такрорий эшиттириш.

УЧИНЧИ

14.00 Октябрь 50 йиллигига. Ўзбек романи кутубхонаси. Ойбек. «Навоий». Радиопостановка (русча).

16.00 СССР санъат усталарининг концерти.

17.00 «ГУЛСАРА» операсининг монтажи.

ТЕЛЕВИЗОРДАН ТОМОША ҚИЛИНГ

ШАНБА 30 СЕНТЯБРДА

БИРИНЧИ

Рус тилида:

18.20 «Адабиёт ва санъат» телевизион журнали.

19.40 Теле янгиликлар.

19.55 Эшиттиришлар программаси.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 Киносаёҳатчилар клуби. «РСФСР бўйлаб саёҳат».

21.00 Ярим аср йилномаси. «1943 ЙИЛ». Кўп серияли телевизион ҳужжатли фильм.

22.00 Москвада РСФСР ҳафталиги. «Огонёк».

23.30 Телеянгиликлар.

24.00 Жаҳон сентябрь ойида. Халқаро программа.

00.30 Р. Отколенко. «Салом, дадажонлар». Телеспектакль премьераси.

02.00 Москва эшиттиришларининг охири.

ИККИНЧИ

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Рус тилида:

18.00 Октябрь 50 йиллиги. «Революция чақириғи билан...» деган киноэшиттириш.

19.25 **«Танишинг — ёш ижрочилар».**

Ўзбек тилида:

20.00 **«Ёшлар овози».** Адабий эшиттириш.

20.20 Совет Шарқи халқлари куйларидан концерт.

21.00 Телеянгиликлар.

21.10 «ГУНОҲКОР ФАРИШТА». Бадиий фильм.

УЧИНЧИ

МОСКВА КЎРСАТАДИ

18.00 Фаннинг революцион марши.

18.20 Россия телестудиялари кўрсатади. **«Совет ҳокимияти учун».** Халқ музейи.

18.50 Телеянгиликлар.

19.00 Интервидение. **«Талантлар барқ урган жойда».**

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ

20.00 Қирғиз ва рус тилларида телевизион янгиликлар.

20.30 Совет ҳокимиятининг 50 йиллиги олдидан. Чингиз Айтматов. «БИРИНЧИ ЎҚИТУВЧИ». Спектакль.

ЯКШАНБА 1 ОКТЯБРДА

БИРИНЧИ

Рус тилида:

10.55 Эшиттиришлар программаси.

11.00 Болалар учун мультфильм.

11.10 Пионерларнинг сиртқи мактаби.

11.40 **«Алишер Навоий».** Ҳужжатли фильм.

12.00 **Қанотли қўшиқлар».** Қўшиқ ёзувчи — композитор М. Блантер ижоди ҳақида фильм.

Ўзбек тилида:

13.00 Болалар учун. «Эртак кетидан эртак». «Меҳмон ва мезбон».

14.00 «ҚОРА ЧАЙКА». Бадиий фильм.

16.55 Эшиттиришлар программаси.

17.00 Рус тилида телеянгиликлар.

17.15 «УСТОЗ ВА МУРАББИЙ». Ўқитувчилар кунига бағишланган эшиттириш ва концерт.

18.55 «МЕН СЕВГАН КИШИ». Бадиий фильм (рус тилида).

20.25 Телеянгиликлар.

20.40 Пахтакорлар учун. «ОЛТИН ВОДИЙ» программаси.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

22.00 Футбол бўйича халқаро учрашув. СССР — ШВЕЙЦАРИЯ. Танаффус вақтида телевизион янгиликлар.

23.45 Телеянгиликлар.

24.00 Совет киносининг энг яхши фильмлари. «ЎҚИТУВЧИ». Бадиий фильм.

01.50 Эстрада концерти.

02.05 Москва эшиттиришларининг охири.

ИККИНЧИ

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида:

10.55 Эшиттиришлар программаси.

11.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. Ўқувчилар учун. Физика. «Электр майдонида иш».

МОСКВА КЎРСАТАДИ

13.00 Интервидение. «Будильник».

13.30 Ўқувчилар учун. **«Сириус-2» операцияси».**

14.00 Санъат оламида.

14.35 Мактабгача ёшдаги болалар ва кичик ёшдаги ўқувчилар учун. **«Звездочка».**

15.00 Интервидение. Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги олдидан. «Дўстлик календари» (Берлиндан олиб кўрсатилади).

16.00 Совет Армияси ва Флоти жангчилари учун «Бизнинг Пресс-марказ».

16.35 Болалар ижод фестивали.

17.00 Поэзия саҳифалари.

17.15 Бугун — ўқитувчилар куни.

17.30 Ўқитувчиларнинг талабларига мувофиқ концерт.

18.00 Москвада РСФСР ҳафталигининг ёпилишига доир.

18.30 Музикали кийска.

19.00 Эфирда «Молодость» — «Горизонт».

20.00 Эстрада-67.

21.00 Ярим аср йилномаси. «1944 ЙИЛ». Кўп серияли телевизион ҳужжатли фильм.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

22.00 «САМОЛЁТЛАР ҚЎНОЛМАДИ». Бадиий фильм (ўзбек тилида).

УЧИНЧИ

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ

Қирғиз тилида:

17.00 Экран — болаларга.

17.20 Жаҳоннинг хабурчагида.

17.40 **«Оқ фронт».** Киноочерк.

17.50 Ўқитувчиларнинг талабларига мувофиқ концерт.

18.20 Ола-Тоғнинг юбилей йилидаги кузи.

18.50 Эшиттиришлар программаси.

Рус тилида:

18.55 Экран — болаларга.

19.15 **«Комсомолец Қирғизии» —** студия меҳмони.

19.45 **«Қишлоқ узра оқшом». Концерт.**

ДУШАНБА 2 ОКТЯБРДА

БИРИНЧИ

Ўзбек тилида:

17.55 Эшиттиришлар программаси.

18.00 Болалар учун эшиттириш.

Рус тилида:

18.30 Телеянгиликлар.

18.45 **«Ватан солдатлари». Телевизион бадиий фильмнинг биринчи серияси.**

19.45 Эшиттиришлар программаси.

Ўзбек тилида:

19.55 Оламда нима гап?

20.10 Бадиий фильм.

21.30 Телеянгиликлар.

21.50 Телевизион театр. Азиз Несин. «ҲАЁТ — АЧЧИҚ ҲАҚИҚАТ».

ИККИНЧИ

Ўзбек тилида:

17.55 Эшиттиришлар программаси.

18.00 Ўқув эшиттиришлари программаси. Ўзбек адабиётидан.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

18.50 Ўқувчилар учун. «Икс плюс игрик» деган илмий-оммабоп эшиттириш.

19.30 Эфирда «Молодость». Комсомол жанговар қурилишларидан репортаж.

20.00 Рассом ва замон.

20.30 Бутуниттифоқ бадиий ҳаваскорлик санъати.

21.00 Телеянгиликлар.

21.30 Партия маорифи системасида ўқув йилининг бошланишига бағишланган эшиттириш.

22.00 «БРИГАДАДАГИ АФСУНГАР». Бадиий фильм.

23.15 Аҳолига — граждан мудофааси ҳақида.

23.30 Телеянгиликлар.

24.00 Интервидение. Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг **«Космос»** павильонидан репортаж.

00.30 Музикали маяк.

00.45 Халқаро темаларда эшиттириш.

01.15 Спорт ҳафта ичида.

01.30 Москва эшиттиришларининг охири.

УЧИНЧИ

ФРУНЗЕ КЎРСАТАДИ

Қирғиз тилида:

18.00 Телеянгиликлар. **«Салтанат» программаси.**

18.15 **«Қиз хаёллари»** деган эшиттириш.

18.55 Янги шеърлар.

19.00 «УЛЬЯНОВЛАР ОИЛАСИ». Бадиий фильм.

Рус тилида:

20.30 «Бутуниттифоқ бадиий ҳаваскорлик санъати».

21.40 Телеянгиликлар.

21.55 **«Зангори экран»** меҳмонлари.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 1/Х да эрталаб **Доктор Айболит,** кечқурун **Шоир қалби.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРДА — 30/IX да **Сўнгги қурбон.** 1/Х да кундуз **Аяжонларим,** кечқурун **Ўғирланган умр.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 30/IX да **Тошболта ошиқ.** 1/Х да кундуз **Гавҳари шамчироқ,** кечқурун **Ўғил уйлантириш.**

КИНО театрларда

30 СЕНТЯБРДА

ҚИШКИ БИНОДА

Тоғдаги учрашув — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кечқурун).

Учинчи король қаерда? — «ВОСТОК», «ЎЗБЕКИСТОН», «ДРУЖБА» (кечқурун).

Фантомас (1 ва 2-серия) — НАВОИЙ номли (кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 6 ва 9-15 минутда).

ЁЗГИ БИНОДА

Тоғдаги учрашув — «ФЕСТИВАЛЬ».

1 ОКТЯБРДА

ҚИШКИ БИНОДА

Тоғдаги учрашув — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да).

Учинчи король қаерда? — «ВОСТОК», «ЎЗБЕКИСТОН», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Фантомас (1 ва 2-серия) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун) САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 6 ва 9-15 минутда).

ЁЗГИ БИНОДА

Тоғдаги учрашув — «ФЕСТИВАЛЬ».

А. НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИ

4 октябрда

Л. Фейгин

ҚИРҚ ҚИЗ

премьераси

(3 кўринишли балет)

Қорақалпоқ эпоси — «Қирқ қиз» мотиви бўйича **А. Кузнецов** либреттоси.

Саҳналаштирувчи — Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган артист **А. Кузнецов.**

Дирижер — **Д. Абдураҳмонова.**

Рассомлар — Ўзбекистон ССР да хизмат кўрсатган санъат арбоби **А. Визель** ва **С. Самохвалов.**

Кеч соат 7 да бошланади.

Билетлар сотилмоқда.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

6—8 октябрда

СССР бўйлаб гастроллар

Покистон санъат усталарининг

КОНЦЕРТИ

ПРОГРАММАДА:

Покистон музика, ашула ва рақслари

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Касса кундуз соат 2 дан, район кассалари эрталаб соат 11 дан ишлайди.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

7 ва 10 октябрда

Ўзбек давлат филармонияси ва эстрадаси солистларининг

КОНЦЕРТИ

Концертда

ОЛМАХОН ҲАЙИТОВА,

Муҳаббат Қизларбекова, Раҳима Ризқиева, Шариф Султонов, Ражаб Исмоилов, Исмоил Бойжонов, Жуманиёз Бекжонов, Жуманиёз Бобоев, Санда Хўжаева, Исмат Жўраев, Раҳмон Абдурасулов қатнашадилар.

Музика раҳбари — **Отабой Ҳасанов.**

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Концерт зали кассаси кундуз соат 2 дан, район кассалари эрталаб 11 дан ишлайди.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

Анна Русских раҳбарлигида Совет Иттифоқида биринчи лилипутлар циркининг

ГАСТРОЛЛАРИ

Томоша кеч соат 7 яримда бошланади.

30 сентябрда — икки марта — кундуз соат 4 ва кеч 7 яримда.

1 октябрда — учмарта — кундуз соат 12,3 ва кеч 7 яримда.

Олдиндан билет сотиш кассаси очиқ.

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА

3 октябрь кеч соат 6 яримда

СССР биринчилиги учун **«Динамо»** (Москва) — **«Пахтакор»** (Тошкент) командалари ўртасида

ФУТБОЛ

---

1 ТРОЛЛЕЙБУС ДЕПОСИ

ТРОЛЛЕЙБУС БОШҚАРУВЧИЛАРИ КУРСИГА

(кундузги ва кечки)

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Т. Шевченко кўчаси. 28-уй. эксплуатация бўлими.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР:

1967 йил 12 октябрь кундуз соат 2 да. В. И. Ленин номли Тошкент давлат университетининг биология фанлари бўйича илмий даражалар бериш илмий совет мажлисида (К. Маркс кўчаси 35-уй, 133-аудитория) биология фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

А. Х. Ҳасанов: «Бухоро область сув омборларидаги овланадиган балиқлар ва улар составининг Аму-Бухоро ҳамда Аму-Қоракўл каналларининг ишга тушиши муносабати билан ўзгариши» деган темада.

Т. С. Мусаев: «Самарқанд областида нўхотнинг аскохитоз касаллиги ва унга қарши кураш чоралари» деган темада.

Диссертациялар билан кутубхонада танишиш мумкин (Куйбишев кўчаси, 10-уй).

1967 йил 18 октябрь кундуз соат 2 да. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг химия ва химия технологияси бўйича бирлашган илмий совет мажлисида (Химия институтлари мажлислар зали. Черданцев кўчаси, 19-уй) химия фанлари доктори деган илмий даражани олиш учун

К. Ш. Шотемиров: «Гилмоя, тупроқ ва улардан ишланган махсулотларнинг коллоид-химиявий хусусиятларига тузларнинг таъсири» деган темада.

Диссертация билан академия кутубхонасида танишиш мумкин (А. Тўқаев кўчаси, -уй).

«ШАРҚ» МАИШИЙ ХИЗМАТ КЎРСАТИШ КОМБИНАТИГА

аҳолига ҳар-хил хизмат кўрсатиш: **совғалар етказиш, уйларда болаларга қараб туриш, подъезд ва хоналарни йиғиштириш, қариялар ва касалларга қарашиб туриш бўйича аёллар, студентлар, шунингдек пенсионерлар; мактабгача ёшдаги болаларни чет тилига ўқитиш учун ўқитувчилар ва методистлар** (инглиз, испан, немис тиллари). **машинистка** (ишбайга) **буюртмалар қабул қилувчилар, уборщицалар, энагалар**

КЕРАК

Қариганлиги туфайли пенсия оладиганларнинг пенсиялари камайтирилмайди.

Меҳнат ҳақи келишилган ҳолда тўланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Фигельский кўчаси, 9-уй. Телефон Е-6-29-76.

Ҳурматли газетхонлар!

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» ГАЗЕТАСИГА 1968 ЙИЛ УЧУН

обуна давом этмоқда

«СОЮЗПЕЧАТЬ» КОНТОРАЛАРИ ВА АЛОҚА БЎЛИМЛАРИ БУ ГАЗЕТАГА ЧЕКЛАНМАГАН МИҚДОРДА ОБУНА ҚАБУЛ ҚИЛАДИЛАР.

ОБУНА БАҲОСИ БИР ЙИЛГА СЎМ.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ — «ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ» — Орган Ташкентского Горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Дзержинский кўчаси. 15-уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Коммутатор — В3.02-49 дан В3.02-58 гача, редактор ўринбосарлари — В3.29-33, В3.29-09; масъул секретарь — В3.27-22; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари, шаҳар хўжалиги бўлимлари — В3.29-42; саноат, қурилиш ва транспорт бўлими — В3.27-03; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — В3.29-55; хатлар ва оммавий ишлар, физкультура ва спорт бўлимлари — В3-29-70; фан ва олий ўқув юртлари, иллюстрация бўлимлари — В3.27-57; ахборот бўлими — В3.65-57; эълонлар бўлими — В3.81-42.

...РЬ, 1967 Й. Р. 06765. Ўзбекистон Компартия Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64579. Нашр. № 3022.